

Ата-аналарға кеңес беру «Балалардың сөйлеу тілін қарым-қатынас пен ойын арқылы дамыту».

Мектепке дейінгі жас, Сіз білетіндей, баланың қарқынды даму кезеңі және дұрыс сөйлеуді уақтылы игеру, оның ішінде оны белсенді пайдалану баланың қалыпты психофизикалық дамуының, толыққанды тұлғаның қалыптасуының және мектепте оқуға дайындықтың негізгі шарттарының бірі болып табылады.

Қазіргі уақытта құрдастарымен қарым-қатынаста қиындық көріп жүрген мектеп жасына дейінгі балалардың саны артты. Л. с. Выготский " сөйлеу арқылы бала алғаш рет өзінің мінез-құлқын игеруге қабілетті, өзін сырттан қарайды, өзін қандай-да бір объект ретінде қарастырады. Сөйлеу оған осы нысанды игеруге көмектеседі". Мектепке дейінгі жаста-ойын баланың іс-әрекетінің жетекші түрі, тиімді әдіс және балалардың сөйлеу белсенділігін ынталандыратын оқыту мен тәрбиелеудің бір түрі.

Балаларға арналған сөз бен дыбыстық ойындар тек тартымды ғана емес, сонымен қатар пайдалы. Сөйлеу ойындары балалардағы сөйлеуді дамытуға, сөздікті нақтылауға және бекітуге, дыбысты дұрыс айтуды қалыптастыруға бағытталған. Сонымен қатар, олар танымдық белсенділікті жандандыруға, ақыл-ой қабілеттерін дамытуға негіз болып табылады. Мектеп жасына дейінгі балалар өз пікірлерін білдіре, қорытынды жасай алады, әртүрлі өмірлік жағдайларда жаңа білімді қолдана алады.

Сөйлеу ойындары балалардың сөйлеуі мен ойлауын дамытуда үлкен маңызға ие: олар белсендіреді, сөздік қорын байытады, фонемалық естуді жақсартады, тілге қызығушылық пен сүйіспеншілікті оятады.

Белсенді сөйлеу сөздігін дамытуға және байытуға арналған ойындар

"Келісім-келіспеушілік"

Мақсаты: балаларда тезисті бекіту немесе дау айту, өз пікірін негіздеу қабілетін қалыптастыру.

Ересек: бүгін жаңбыр жауады.

Балалар: жоқ, болмайды, өйткені аспан ашық.

Ересек: барлық құстар жылы жерлерге ұшады.

Балалар: жоқ, кейбіреулері қыста қалады (Торғай, қарғалар, джаквалар).

Ересек: бұл балық.

Балалар: жоқ, бұл балық емес. Бұл - мышонок. Балық жүгіре алмайды, ал тышқан жасай алады. Тышқанның құлағы бар. ал балықта жоқ.

"Өңгіме-небылица"

Мақсаты: "мен ойлаймын", "Мен білемін", "менің ойымша", "менің ойымша" жалған конструкциялармен ойлау тақырыбын анықтауға үйрету; "себебі"бағыныңқы бірлестіктерін қолдана отырып, орынсыз құбылыстарды жоққа шығару. Ертегілерді тыңдағаннан кейін балалар байқаған сәйкессіздіктерді анықтайды.

Жазда күн жарқырайды, сондықтан балалар серуендеуге шықты. Олар қардан төбе жасап, шанамен сырғанап бастады. Содан кейін олар құмнан қарлы әйелді соқыр етті. Міне, балалар қандай көңілді болды!

Күз келді, өйткені жасыл жапырақтар түсе бастады. Балалар көлге экскурсияға барды. Онда олар көптеген қызықты нәрселерді көрді. Көлдің жағасында екі алабұға мен қатерлі ісік отырды. Балалар жақындаған кезде қатерлі ісік пен алабұға тікелей суға құлады. Көлдің жанында көптеген қайындар өсіп, олардың бұтақтарында саңырауқұлақтар

жасыл жапырақтардың арасына жасырылды. Балалар секіріп, бірнеше саңырауқұлақты жұлып алды. Міне, олар экскурсияда қаншалықты қызықты болды!

Қазіргі уақытта сіз балаңыздың жасына сәйкес келетін сөйлеуді дамыту кітаптарын баспа нұсқасында да, интернетте де оңай және тез таба аласыз. Дыбысты дұрыс айтуды жақсарту, фонемалық естуді дамыту және сөздік қорын жандандыру үшін қызықты Дидактикалық ойындарды таңдауға болады. Сіз бұл пайдалы ойындарды балабақшаға немесе үйге барар жолда, саябақта немесе көлікте серуендей аласыз. Дидактикалық ойындарды қолдану балалардың сөйлеу белсенділігінің дамуына ықпал етеді. Мектеп жасына дейінгі балалардың ойын іс – әрекеті кезінде сөйлеуді дамыту мәжбүрлеусіз оқыту екенін есте ұстаған жөн. Мұғалімдер мен ата-аналардың сөйлеудің дыбыстық мәдениетін дамыту бойынша мұндай жүйелі жұмысы балаға мектепке барар алдында жазбаша сөйлеуге тікелей әсер ететін сөйлеудің фонетикалық-фонемалық жағын игеруге көмектеседі.

Баланың сөйлеуін дамытуда ересектер жетекші рөл атқарады: ата-аналар мен мектепке дейінгі мекеменің тәрбиешісі. Ересектердің сөйлеу мәдениетіне және баламен қалай сөйлесетініне, сөйлеу қарым-қатынасына қанша уақыт бөлетініне және баланың тіл үйренудегі жетістіктеріне байланысты.

Сондықтан ересек адамның сөйлеуі әдеби тіл мен әдеби ауызекі сөйлеу нормаларына және дыбыстық жағына (дикция, темп, дыбыстар мен сөздерді айту) және сөздіктің байлығына, қолданудың дәлдігіне, грамматикалық дұрыстығына және үйлесімділігіне сәйкес келуі керек.

Баланың сөйлеуін дамыту үшін ол тәрбиеленетін өмір сүру жағдайы, айналасындағы ересектердің қарым-қатынасы, қамқорлық, тәрбиелік әсерлер және баланың әр түрлі іс-әрекеттегі өзіндік белсенділігі үлкен маңызға ие.

Өмірдің алғашқы үш жылында сөйлеу өмір процесінде қалыптасады-режимдік сәттерде, тәуелсіз ойында, ұйымдастырылған білім беру процесінде.

Ересек адамның баланың дамуына қатынасы сөйлеудің уақтылы дамуы үшін маңызды. Мұқият, ұқыпты және мейірімді қарым-қатынас баланың оң эмоциялары мен түрлі реакцияларының дамуын қамтамасыз етеді. Онсыз баламен тығыз байланыс орнату және оның сөйлеуін дамыту мүмкін емес. Жас кезінде қарым-қатынас балаларға тәрбиелік әсер етудің негізгі түрі болып табылады.

Қарым – қатынас-бұл ересек пен баланың қарым-қатынасы, оған ересек адамның балаға жүгінуі және баланың ересек адамға реакциясы кіреді. Өмірдің үшінші жылы-баланың сөйлеуін дамытудағы негізгі кезең. Даму міндеттері әртүрлі. Балаларды көрнекі сүйемелдеусіз басқалардың сөйлеуін түсінуге үйрету, сөйлеудің грамматикалық құрылымын қалыптастыру, ересектермен және құрдастарымен сөйлеу қарым-қатынасын дамыту және белсенді сөздікті кеңейту қажет. Сөйлеудің дамуы балабақшада арнайы ұйымдастырылған іс-шараларда жүреді, оның барысында заттармен, қозғалыстармен әрекеттер дамиды. Сондай-ақ, Даму күнделікті өмірде болуы керек (режим сәттері, тәуелсіз қызмет). Тірі заттарды бақылау процесінде балаларды сыртқы түрінің ерекшеліктерімен, әдеттерімен, қалай және не жейтіндігімен таныстыру керек. Осыдан кейін баламен коммуникативтік функцияны белсендіретін сұрақтар бойынша естіген (көрген) туралы әңгімелесу қажет. Бақылау процесінде не болып жатқанын айту ғана емес, сонымен бірге балалардың ойлау қабілеттерін дамыту керек: заттарды салыстыруға үйрету және олардың арасындағы ұқсастықтар мен айырмашылықтарды белгілеу.

Баланың ересектермен және басқа балалармен қарым-қатынасы оның қарым-қатынастың неғұрлым күрделі түрлерін үйренуіне ықпал етеді, тек сұрайды немесе көмектеседі,

сонымен қатар оның әрекеттерін басқалардың әрекеттерімен байланыстырады. Мұқият бақылау керек баланың сөзі үшін: оның айтқанын тыңдап, оның артындағы барлық сөздер мен сөз тіркестерін қайталаңыз, өйткені қайталау кезінде біз айтылған сөздердің дұрыстығын растаймыз, қажет болған жағдайда ассимиляция үшін дұрыс үлгілерді береміз. Бұл әдіс дыбысты дұрыс айту және грамматикалық формаларды қолдану кезінде жаттығу үшін өте маңызды. Сондай-ақ, келіссөздер әдістері (питомниктер, өлеңдер) және қажетті сөзді айту (бала қайталау немесе жатқа оқу кезінде қандай да бір сөзді қолдануда қиындық тудыруы мүмкін, оған уақытында көмектесу керек) маңызды. Балалардағы дұрыс және сауатты сөйлеуді дамытуға бағытталған үш - төрт жастағы балаларға арналған білім беру ойындары. Ойындар баланың сөздік қорын байытады, оның сөйлеуін белсендіреді, визуалды-бейнелі және тұжырымдамалық ойлауды қалыптастырады.

Рекомендации для родителей учителя-дефектолога для закрепления пройденного материала в летний период для!

детей 5-6 лет.

1. Представления об окружающем мире.

Закрепляем знание домашнего адреса, ФИО родителей, представлений о профессиях (водитель, продавец, почтальон, музыкант, строитель, врач, повар, пожарник, портной, и т.д.)

Организуем наблюдения за природными явлениями в природе (растения, животные, насекомые, атмосферные явления) Закрепляем названия, обращаем внимание на особенности внешнего вида, строения)

Продолжаем закреплять знания обобщающих понятий в игре «Назови одним словом».

Обобщающие понятия: мебель, транспорт, посуда, дикие и домашние животные, бытовые приборы, овощи, фрукты, одежда, обувь, головные уборы, деревья, грибы, садовые и лесные ягоды, зимующие и перелетные птицы, насекомые, садовые и полевые цветы.

2. Восприятие цвета, формы, величины.

Формы: квадрат, прямоугольник, треугольник, круг, овал, трапеция, ромб. **Объемные формы:** шар, конус, куб, цилиндр, призма.

Величина: широкий - узкий, длинный - короткий, высокий - низкий, толстый - тонкий.

Игра «Поставь в ряд»

3. Разрезные картинки. От 5 до 7 неровных частей.

4. Пространство.

Лево-право, сверху-внизу, впереди-сзади, близко-далеко. Ориентировка на теле другого человека, на поверхности листа.

Игры: «Математический диктант», «Клад», «Нарисуй там, где я скажу»

5. Время. Времена года в правильной последовательности, месяцы, дни недели, части суток; вчера, сегодня, завтра.

6. Память.

Долговременная память. Одно стихотворение в неделю наизусть. 5 – 7лет – 6 – 8 строчек

Кратковременная память. Игры «Запомни и повтори», «10 слов».

Зрительная память «Запомни и назови».

7. Мышление. Игры «Четвертый лишний», головоломки, логические задачи.

8. Основы математики.

Количественный и порядковый счет до 10. Обратный счет.

Игры: «Скажи, сколько?», «Какой по порядку (счету)?»
(возраст)

Сравнение множеств. Игры «Где больше?», «Сделай, чтобы было поровну»

9. Мелкая моторика. Можно предложить ребенку:

Собирать, перебирать ягоды; полоть грядки; выкладывать рисунки из камней, шишек, спичек, круп; играть с глиной, мокрым песком; играть с мячами и мячиками (бросать, ловить, бить в цель); собирать мозаики, конструкторы, пазлы; перебирать крупы; играть с пальчиками (народные игры типа «Сорока»);

раскрашивать раскраски цветными карандашами; складывать простые игрушки из бумаги (оригами); завинчивать гайки (игрушечные и настоящие); лепить из пластилина, пластика, теста. Штриховка в заданном направлении, закрашивание карандашами, «Обведи по точкам», прописи.

10. Чтение художественной литературы. Чаще читайте ребенку вслух. Это сближает ребенка и взрослого, развивает слуховое внимание, вызывает у ребенка желание научиться читать, создает условия для дальнейшего грамотного письма.

Обсуждайте прочитанное, рассматривайте иллюстрации – пусть ребенок тренирует память и рассказывает вам, что он запомнил, что ему больше понравилось в сказке или рассказе. Попросите его описать понравившегося

героя. Рассматриваете ли вы картинку, читаете ли книгу, слушаете ли сказку - обращайтесь внимание ребёнка на редко встречающиеся в бытовых разговорах обороты речи, спрашивайте, что значит то или иное слово. Станьте ребёнку другом и помощником в достижении общей цели. С этой непростой задачей мы справимся только при совместных усилиях, упорстве и оптимизме.

Родители должны помнить:

1. Принуждать ребенка заниматься нельзя, необходимо заинтересовать его.
2. Занятия должны проходить в виде игры, к следующему упражнению переходить, лишь усвоив предыдущее
3. Не фиксировать внимание на ошибках, а тактично исправить ребенка
4. Не требовать от ребенка называть или говорить то, что ему в данный момент не доступно.

ТРЕНАЖЕР ДЛЯ МОЗГА!

Уважаемые родители , поиграйте вместе с ребенком игры!

Мозг человека заслуживает звание самой большой загадки во Вселенной! Он, как компьютер, собирает информацию со всех частей тела, управляет всеми его функциями от регулировки дыхания, сердцебиения до сложного поведения и мышления.

Игра. «СЛОВА ХОДЯТ ПАРАМИ»

Работаем с ассоциациями. Ассоциации помогают быстро и легко запоминать сложную информацию.

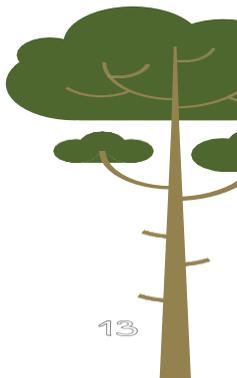
Примеры ассоциаций по смежности, то есть по близости предметов в пространстве или во времени: ложка – вилка, лыжи – палки, сок – стакан, пульт – телевизор.

-Попробуйте за 30 секунд вспомнить любые 10 слов и подобрать к ним ассоциативную пару.

Игра: «ПРОБУЖДЕНИЕ С ОЩУЩЕНИЙ»

Многим бывает трудно «оживлять» слова, потому что недостаточно хорошо развито восприятие. И если зрительно человек легко может представить предмет или явление, то за- частую трудно представить запах, вкус, тактильные ощущения. Иногда их нужно просто разбудить! Легче всего это сделать, когда мы едим. Сегодня в течение дня любую пищу принимайте с закрытыми глазами. Можно надеть на глаза маску для сна.

Некоторые продукты (яблоко, хлеб и др.) сначала берите руками и узнавайте на ощупь. Затем нужно ощутить все запахи и на- конец распробовать вкус. Побудьте гурманом, слушайте себя, свои ощущения и эмоции.

Игра: «ПРОГУЛКА»

Устройте сегодня прогулку во дворе и обратите внимание на детали.

Какие растут деревья? Есть на них листья? Может, набухли почки?

Какие висят афиши, объявления?

Какие стоят автомобили? В каком порядке?

Увидели что-то, на что раньше не обращали внимание

Если у вас нет возможности выйти из дома, то хотя бы выгляните в окно и понаблюдайте. Запишите свои наблюдения.

Игра: «РИСУЕМ ДВУМЯ РУКАМИ»

Рисование двумя руками одновременно способствует не только развитию внимания, но и синхронизации работы обоих полушарий мозга, что улучшает динамику психических процессов.

Что делать?

Возьмите 2 карандаша и лист бумаги. Одновременно рисуйте разные геометрические фигуры каждой рукой. Правой рукой вы рисуете треугольник, а левой — круг, целую строчку или столбик.

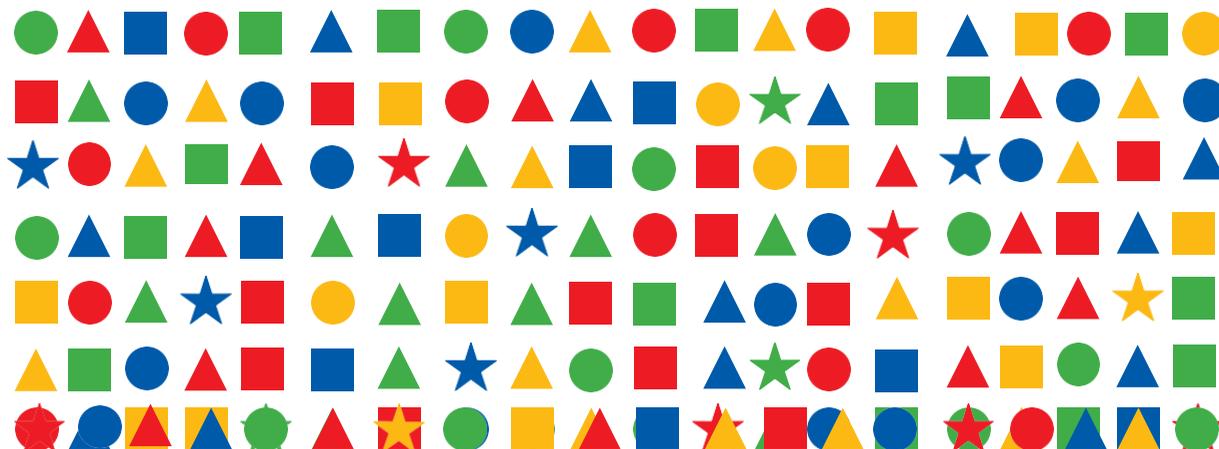
Теперь поменяйте руки.левой рукой рисуйте треугольник, а правой — круг. И снова нарисуйте целую строку или столбик.

Игра: «ЗАЧЕРКУШКИ»

Что делать?

Включите таймер на 2 мин. Треугольники обведите в кружок, квадраты зачеркните.

ИГРА «КАЖДЫЙ ЗНАЕТ»

Сегодня активизируем словарный запас.

Что делать?

Подумайте и назовите как можно больше вариантов предложения следующих фраз.

Каждый знает, что жёлтым бывает

Каждый знает, что сильным бывает

Каждый знает, что новым бывает

Каждый знает, что лёгким бывает

Каждый знает, что круглым бывает

Игра: «НАЙДИТЕ ОТЛИЧИЯ»

Вы наверняка знаете игру, когда нужно смотреть на две очень похожие картинки, на которых есть небольшие отличия.

Что делать?

Закройте первую картинку и внимательно рассмотрите вторую картинку. Найдите 10 отличий.

№1 «Бәйтерек» балабақшасы
Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға
дефектолог- мұғалімінің түзету жұмыстарының
жылдық жұмыс жоспары 2025-2026 оқу жылы

**Годовой план работы учителя-дефектолога
дошкольной организации на 2025-2026 учебный год**

Цель: оказание коррекционно-развивающей помощи детям с ООП при освоении учебной, индивидуальной/адаптированной образовательной программы, соответствующие образовательным потребностям ребенка

Задачи:

проведение всестороннего изучения особенностей психофизического развития детей;
выявление трудностей ребенка, с которыми он сталкивается при усвоение программного материала;
определение оптимального маршрута развития каждого ребенка с ООП;
динамическое изучение развитие ребенка, контроль над соответствием программы обучения с реальными достижениями и уровнем развития детей;
повышение компетентности родителей в вопросах коррекционной педагогики.
Привлечение их к активному участию в коррекционно-воспитательном процессе, используя разные формы взаимодействия.

№	Направления деятельности	Сроки проведения
I . Организационная		
1	Изучение методической литературы и нормативно-правовых документов.	Сентябрь
2	Изучение медицинской документации и протоколов ПМПК.	Сентябрь
3	<p>Проведение обследования познавательного развития детей дошкольного возраста.</p> <p>Первичная комплексная всесторонняя диагностика психического развития детей. Заполнение речевых карт, документации учителя дефектолога.</p> <p>Формирование подгрупп для организации ОД, разных видов детской деятельности педагогами группы компенсирующей направленности для детей с задержкой психического развития.</p>	<p>Проводится в начале, середине и конце учебного года.</p> <p>По данным обследования составляются характеристики детей. Данные обследования и характеристики фиксируются в индивидуальных картах.</p> <p>В конце учебного года дефектолог анализирует и обобщает данные всех проведенных обследований (развитие ребенка в процессе коррекционного обучения в динамике).</p>
4	Комплектование подгрупп в зависимости от уровня сформированности и степени нарушений умственной и речевой функций, утверждение списков подгрупп.	Сентябрь
5	Разработка индивидуальных планов и программ. Составление расписаний интегрированной деятельности.	Сентябрь
4	Планирование индивидуальной и подгрупповой работы	В течение года
5	Оформление тетрадей взаимосвязи	В течение года
6	Подведение итогов работы за учебный год. Составление и сдача аналитического отчета за учебный год.	Апрель-май
7	Участие в педагогическом совете с аналитическим отчетом работы за учебный год.	По плану ДО
II . Диагностическая		
1	<p>Анализ медицинских карт детей и протоколов ПМПК;</p> <ul style="list-style-type: none"> - наблюдение за воспитанниками; - выявление особенностей психического развития каждого ребенка (познавательной деятельности, эмоционально- волевой сферы, ведущей деятельности); 	Начало учебного года (первичная диагностика)

	- определение форм, методов, приемов работы в процессе коррекционно-развивающего воспитания и обучения.		
2	Обследование детей с целью выявления особенностей динамики развития в специально-организованных условиях: - определение эффективности коррекционной работы; - наблюдение за воспитанниками (по индивидуальным программам).	Январь (промежуточная диагностика)	
	- обследование детей с целью определение характера динамики развития детей; - составление рекомендаций для проведения коррекционно-развивающих мероприятий в летний период.	Май (итоговая диагностика)	
III. Коррекционно-развивающая			
1	Подгрупповая и индивидуальная СКД. Коррекция и развитие познавательной и эмоционально-волевой сферы детей. Выявление особенностей развития каждого ребенка.	В течение года	
2	Подготовка дидактических материалов к занятиям; - систематическое взаимодействие с воспитателями группы и специалистами.	В течение года	
3	Проведение индивидуальных, подгрупповых коррекционно-развивающего занятия:	В течение учебного года	
4	Развитие мотиваций детей к коррекционно-развивающим занятиям направленных на всестороннее развитие дошкольника.	В течение года	
5	Применение в коррекционно-развивающем процессе к детям ООП инновационных методов, передовых педагогических технологий, лично- ориентированного подхода.	В течение года	
6	Коррекционная работа по предупреждению вторичных нарушений, следующих за первичными, и связанными с ними трудностями в общении, поведении разных видах деятельности ребенка дошкольного возраста.	В течение года	
IV. Взаимодействия с родителями (законными представителями) воспитанников)			
№	Форма работы	Содержание	Дата
1	Индивидуальные встречи-беседы с родителями (по приглашению и по личному обращению);	Проведение анкетирования для ознакомления с индивидуальными особенностями каждого ребенка.	В течение года (см. «Перспективный план

	Индивидуальное консультирование педагогов (по запросу);	Индивидуальные беседы. Ознакомление родителей с индивидуальным планом – программой коррекционной работы. Как запустить речь у неговорящего ребенка?	СППС работы с родителями »)
2			В течение года
3			По запросу родителей Журнал консультирования специалиста ми СППС
4	Консультации на сайте ДО (организация работы в рамках консультативного пункта для родителей) Мероприятия по взаимодействию с родителями: - «Особенности игровой деятельности в дошкольном возрасте»; - «Что значит чтение для ребенка?»; - «Развивающий предметный мир»; - «Игры для развития и коррекции тактильных ощущений ребенка»; - «Интеллектуальные игры по дороге в детский сад»; - «Прогулки с детьми. Учим детей наблюдать и познавать окружающий мир»; - «Игры и упражнения на развитие наглядно-образного мышления».		1 раз в квартал
5	Педагогическая библиотека	Ознакомление родителей с популярной педагогической, дефектологической и психологической литературой. Оснащение уголков книг в группах. Оснащение и организация буккроссинга в ДО.	В течение года
V. Взаимодействия со специалистами и педагогами			
1	Выработка рекомендаций по работе с детьми по результатам промежуточного целевого ориентира.	Комплексное изучение личности ребенка; - разработка и реализация групповых и индивидуальных профилактических и коррекционных программ.	В течение года
2	Составление индивидуальных маршрутов сопровождения и обучения детей с особыми образовательными потребностями	Отслеживание динамики развития воспитанников, корректировка коррекционных программ, приемов и методов работы	В течение года

3	Журнал взаимодействия со специалистами	Обсуждение проблем развития детей. Координация данных обследования детей.	В течение года
4	Индивидуальные программы сопровождения	Протоколы консилиума; - индивидуальные программы сопровождения; - рекомендации; - аналитические отчеты.	В течение года
5	Посещение занятий: - заинтересованность воспитателей; - подготовленность к занятиям; - методическое и дидактическое обеспечение в соответствии с Типовой учебной программой дошкольного воспитания и обучения	Консультации по актуальным вопросам коррекционной работы Совместное планирование организованной деятельности	В течение года
VI. Методическая			
1	Семинары, конференции, мастер-классы	ознакомление с работами коллег, новинками литературы по дефектологии и психологии, изучение нормативно-правовой документации. Работа с педагогами и специалистами ДО, (консультации, семинары, круглые столы, практикумы, презентации, открытые мероприятия, мастер-классы); - изучение методических рекомендаций рабочей группы ДО; - посещение мероприятий; - участие в республиканских, областных/городских/ районных конкурсах, семинарах; - дистанционные курсы; - создание предметно-развивающей среды в кабинете учителя-дефектолога в соответствии с санитарно-гигиеническими нормами и требованиями; - анализ диагностических данных; - анализ сводных таблиц за год; - графики динамики развития ребенка; - подготовка материалов для ПМПК.	В течение года
2	Участие в организации праздничных утренниках:	Праздники и досуги в соответствии с годовым	В течение учебного

		планом ДО. «Осенний бал» «Встреча Нового года» и т.д.	года
3	Мероприятия: - по адаптации детей дошкольной группы к школе; - организация мероприятий по социально-эмоциональному развитию (этическое воспитание, этикет, патриотическое воспитание, правовое воспитание, трудовое воспитание, основы безопасности жизнедеятельности).	Организовать: - экскурсии дошкольников в школу; - планирование мероприятий по в соответствии годовому плану ОД	В течение учебного года
4	Совместная работа с педагогом-психологом	Определение общих целей и задач направлениям работы: - восприятие; - память; - внимание; -мыслительная деятельность; - личные качества воспитанников.	В течение учебного года по Перспективному плану СППС
5	Совместная работа с учителем -логопедом	Определение общих целей и задач, содержания работы по направлениям: - улучшение состояния звукопроизношения, слов сложной слоговой структуры; - улучшение состояния фонематического слуха; - работа над словарным составом, грамматическим и синтаксическим строем речи; - формирование письменной речи.	В течение учебного года По плану СППС
6	Подготовка к педсовету	1.Изучение научно-методической литературы по данной проблеме. 2. Подготовка сообщений из опыта работы для педагогов по теме педагогического совета. 3. Подготовка и рассмотрение вопросов по тематическому контролю согласно плана работы ДО.	Согласно плана работы ДО
7	Семинар-практикум	- Формы и методы работы дефектолога с детьми дошкольного возраста; - Особенности работы с детьми ЗПР в ДО	Согласно плана работы ДО

		- Особенности логопедической работы при нарушениях интеллектуальной деятельности, сенсорных и двигательных дефектах.	
8	Повышение профессиональной компетентности	Участие в методическом объединении учителей-дефектологов; Повышение своей профессиональной квалификации путем самообразования; Участие в методическом объединении /города/районном/ в рамках профессиональных сообществ; Прохождение курсов повышения квалификации; Аттестация (присвоение/подтверждение) квалификационной категории; Обобщение опыта работы и публикации в СМИ.	В течение года
9	Организация развивающей предметно-пространственной среды	Приобретение методической литературы; Подборка дидактических игр; Создание картотеки дидактических игр по темам. Пополнение кабинета наглядным, дидактическим материалом и т.д.	В течение года

**Ерекше білімді қажет ететін балаларға арналған
арнайы түзету, оқыту қызметінің перспективалық жоспары
2025-2026 оқу жылы**

Астана, 2025

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспары және мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы негізінде 2025-2026 оқу жылына арналған ұйымдастырылған іс әрекеттің перспективалық жоспары

Мектепке дейін ұйым: №1 «Бәйтерек» балабақшасы
Тобы: ЕБҚЕБ инклюзивті оқыту
Балалардың жасы: 3,4,5 жас

Айы	Ұйым дастырылған іс-әрекет	Ұйымдастырылған іс-әрекеттің міндеттері (3 жас)	Ұйымдастырылған іс-әрекеттің міндеттері (4 жас)	Ұйымдастырылған іс-әрекеттің міндеттері (5 жас)
	Қоршаған әлеммен таныстыру	Тұрмыстық заттармен таныстыру. Заттар, ойыншықтар, жиһаздар ұқыптылықпен қарауға тәрбиелеу. Әр түрлі заттардың атауларын сөйлегенде белсенді қолдану, заттардың атқаратын қызметін түсіну, заттардың тобын білдіретін түсініктерді меңгеру.	Заттарды көріп сипаттау арқылы балалардың сезімталдығын дамыту, қоршаған орта жайлы танымдарын кеңейту, сөздік қорын дамыту. Балаларды ойыншықтардың түрімен таныстыру, тақпақтар айтқызу, есте сақтау қабілетін жетілдіру, ойын арқылы қызығушылығын арттыру. Ойыншықтарды ұқыпты қарауға және таза ұстауға тәрбиелеу.	Әр түрлі ойындарды өз бетінше ойнауға үйрету, өз іс әрекеттерін оң бағалау және өзін өзі бағалауын, ойында туындаған мәселелерді шешу тәсілдерін дамыту. Еркін бағыт бағдар жасау, топ бөлмесінде және тұрмыста заттарды қолдану іскерліктерін жетілдіру. Балаларды ойыншықтардың түрімен, түсімен таныстыру, тақпақтар айтқызу, сөздік қорын молайту, тіл байлығын, қабылдау есте сақтау қабілетін жетілдіру, ойын арқылы қызығушылығын арттыру. Ойыншықтарды ұқыпты қарауға және таза ұстауға тәрбиелеу.
	Математика негіздері	«Көп», «Бір» ұғымдары туралы түсініктерді қалыптастыру, заттардың санын ажыратуға үйрету: көп-біреу біртекті заттарды топтастыру және олардың біреуін бөліп көрсету, қоршаған ортадан бір немесе бірнеше бірдей затты табу, «Қанша?», «Неше?» сұрағына жауап беруге үйрету.	Балаларды пішіндермен және олардың атаулары-мен таныстыру. Пішіндерді өз орнына орналастыра білуге тәрбиелеу. Қол қимылдарын дамыту. Заттар мен құралдардың қолдану дағдыларын қалыптастыру, ауызша нұсқаумен үлгіге сүйене отырып, тапсырмаларды орындауды дамыту.	Сөйлеу мүшесінің қозғалыс қимылын, саусақ моторикасын жаттықтыру. Өзін тануға, достарын бағалауға, бірін – біріне көмектесіп қамқор болуға тәрбиелеу. Заттар мен құралдардың қолдану дағдыларын қалыптастыру, ауызша нұсқаумен үлгіге сүйене отырып, тапсырмаларды орындауды қимылдардың үйлесімділігін дамыту.

Қазан	Қоршаған әлеммен таныстыру	«Мен» бейнесін, құрдастарын, өзін балалар қоғамының бір мүшесі ретінде сезінуге, әр түрлі ойындарды өз бетінше ойнауға үйрету, өз іс-әрекеттерін оң бағалау және өзін өзі бағалауын, ойында туындаған мәселелерді шешу тәсілдерін дамыту. Балаларды отбасы бейнеленген фотосуреттерді қарауға, отбасы мүшелерін, олардың іс-әрекеттерін атауға, өзінің отбасы, отбасылық қарым қатынас туралы әңгімелеп беруге, жақындарына қамқорлық танытуға баулу.	Баланың «Мен» бейнесін қалыптастыру. Баланы өсіп, жетілген ересек бала ретінде қабылдау, оның ойын ашық білдіруге мүмкіндік беру, келісім білдіру, жеке басын құрметтеу. Отбасы туралы, отбасының ересек мүшелерінің еңбегі туралы білімдерін жетілдіру. Отбасындағы үлкендерді сыйлауға, құрмет көрсетуге, кішілерге қамқорлық жасауға баулу.	Сөздік қорды, зейінді, танымдық қызығушылықтарын, байланыстырып сөйлеуді, мәнерлеп айтуды дамыту. Балалардың отбасы туралы түсініктерін қалыптастыру, отбасы мүшелерін ажырата білуге, оларды жақсы көруге, көмек беруге үйрету. Туыстық байланыс туралы түсініктерін дамыту; ана – әке, аға – апа, ата – әже, бауыр, ағайын, туысқан, жеті ата. Отбасы мүшелеріне жақсы көңіл, отбасына сүйіспеншілік, сыйластыққа тәрбиелеу.
	Математика негіздері	Биіктігі мен қалыңдығы бойынша екі қарама-қарсы және бірдей заттарды салыстыруға үйрету.	Ұсақ маториканы дамыту. Заттардың көлемін, түсін ажыратуға үйрету. Бірдей түсті заттарды табуға олардан жол жасай білуге дағдыландыру.	5-ке дейінгі реттік санау дағдыларын дамыту, реттік сан есімдерді атау, сандарды реті бойынша атауға «Нешінші?» сұрағына жауап беруге және қорытынды санды атауға «Барлығы қанша?» сұрағына жауап беруге үйрету.
	Қоршаған әлеммен таныстыру	Сезім мүшелерін ажыратуға және атауға (көз, құлақ, мұрын, ауыз) үйрету, олардың ағзадағы рөлі және оларды қалай қорғауға, күтуге болатыны туралы түсінік беру ұсақ заттарды (құлаққа, мұрынға) тықпауға тәрбиелеу.	Адам ағзасы және оның қызметінің ерекшеліктері туралы түсініктерді кеңейту. Балалардың назарын ағзасымен денсаулығының ерекшеліктеріне аудару. Салауатты өмір салтының маңызды компоненттері: дұрыс тамақтану, қимылдар, ұйқы және күн, ауа мен су және денсаулыққа зиян келтіретін факторлар туралы түсініктерді кеңейту.	Балаларға адамның дене және сезім мүшелері, олардың ағзадағы рөлі және оларды қалай қорғауға, күтуге болатынын туралы түсінік беру. Көкөністер мен жемістердің, дәрумендердің адам ағзасына пайдасы туралы түсінік беру. Салауатты өмір салты туралы ұғымдарды кеңейту. Тістерді тазалаудың пайдасын, суық тимеудің алдын алуға болатынын түсіну.

	Математика негіздері	Геометриялық пішіндер. Балаларды геометриялық пішіндерді тануға және атауға үйрету: шеңбер, шаршы, үшбұрыш, түйсіну және көру арқылы пішін түрлерін зерттеуге үйрету.	Балаларды геометриялық фигураларды (дөңгелек, үшбұрыш, төртбұрыш) және денелерді (куб, шар, цилиндр) танып, атай білуге үйрету, геометриялық пішіндерді көру және сипап сезу арқылы зерттеу.	Екі қатарда орналасқан заттар тобын салыстыруды үйрету, теңдік және теңсіздік туралы ұғымдарды қалыптастыру. Тең ұғымын екі тәсілмен саны бойынша кем топқа бір затты қосу немесе артық топтан алып тастау арқылы қалыптастыру, «Қанша болды?», «Қаншасы қалды?» сұрақтарына жауап беруге үйрету.
	Қоршаған әлеммен таныстыру	Отанымыз-Қазақстан Республикасына деген сүйіспеншілікті және мақтаныш сезімін ояту. Балаларды мемлекеттік мерекелерге қатысуға баулу. Мемлекеттік рәміздерге (ту, елтаңба, әнұран) құрметпен қарауға тәрбиелеу. Отанды сүйуге тәрбиелеу. Қазақстан Республикасының бас қаласы-Астана қаласы, республикадағы қалалар мен ауылдардың атаулары, олардың көрікті жерлері, ауыл мен қала өмірінің ерекшеліктері туралы ұғымдарын дамыту.	Отанымыз-Қазақстан Республикасына деген сүйіспеншілікті және мақтаныш сезімін ояту. Балаларды мемлекеттік мерекелерге қатысуға баулу. Мемлекеттік рәміздерге (ту, елтаңба, әнұран) құрметпен қарауға тәрбиелеу. Отанды сүйуге тәрбиелеу. Қазақстан Республикасының бас қаласы-Астана қаласы, республикадағы қалалар мен ауылдардың атаулары, олардың көрікті жерлері, ауыл мен қала өмірінің ерекшеліктері туралы ұғымдарын дамыту.	Отанымыз-Қазақстан Республикасына деген сүйіспеншілікті және мақтаныш сезімін ояту. Балаларды мемлекеттік мерекелерге қатысуға баулу. Мемлекеттік рәміздерге (ту, елтаңба, әнұран) құрметпен қарауға тәрбиелеу. Отанды сүйуге, патриотизмге тәрбиелеу. Қазақстан Республикасының бас қаласы-Астана қаласы, республикадағы қалалар мен ауылдардың атаулары, олардың көрікті жерлері, ауыл мен қала өмірінің ерекшеліктері туралы ұғымдарын дамыту.
	Математика негіздері	3 көлемінде тура және кері санауға жаттықтыру. Реттік санау дағдыларын дамыту, реттік сан есімдерді атау, сандарды реті бойынша атауға «Нешінші?» сұрағына жауап беруге жауап беруге үйрету.	5-ке дейінгі реттік санау дағдыларын дамыту, реттік сан есімдерді атау, сандарды реті бойынша атауға «Нешінші?» сұрағына жауап беруге және қорытынды санды атауға «Барлығы қанша?» сұрағына жауап беруге үйрету.	Әр түрлі оқиғалардың, апта күндерінің, тәулік бөліктерінің реті туралы білімді бекіту. Айлар, жыл мезгілдері туралы түсініктерді қалыптастыру, олардың ретін білу және атау. Тәулік бөліктерінің ауысуын («кеше, бүгін, ертең») оқиғалардың ретін (алдымен-содан кейін, бұрын-кейінірек) анықтау.
	Қоршаған әлеммен	Туған өлкенің кейбір өсімдіктері туралы қарапайым түсініктерді қалыптастыру. Ағаштард	Балалардың зерттеу әрекеті үшін жағдай жасау, табиғатпен таныстыру барысында	Тірі және өлі табиғат құбылыстары туралы білімдерін кеңейту. «Өлі табиғат» ұғымымен

	таныстыру	ың, дала гүлдерінің, бөлме өсімдіктерінің 2-3 түрін тану және атау, өсімдік бөліктерін тану.	заттармен құбылыстарды өзіне тән, сипаттамалық белгілерін бақылау, талдау, салыстыру, ажырату. Адам өмірі үшін судың, құмның, күн, ай сәулесінің, тастардың маңызын түсіндіру.	таныстыру (су, ауа, мұз сүнгілері, күн, бұлт, қар, тастар, жел, жаңбыр). Адам өмірі үшін судың, құмның, күн, ай сәулесінің, саздың, тастардың маңызын түсіну. Қоршаған ортада, табиғатта тәртіп ережелерін білу.
	Математика негіздері	Балаларды бөлшектерден бүтін бір зат құрастыруға үйрету. Балалар ақ шаршының үстіне бөліктерге бөлінген түрлі-түсті шаршыны құрастырып қоюды және бөлшектерден бүтін бір зат жасауды үйрету. Шаршының қанша бөліктен тұратынын санайды, құрастырылған шаршының түсін айтуға баулу.	5 көлеміндегі сандарды тура және кері санауға жаттықтыру. Көрнекілік арқылы 1,2,3,4,5 сандарының пайда болуының, 0-ден 5-ке дейінгі цифрмен таныстыру. «Қанша?», «Нешінші?» сұрақтарын ажырату, оларға дұрыс жауап беру.	10 көлеміндегі сандарды тура және кері санауға жаттықтыру. Көрнекілік арқылы 6,7,8,9,10 сандарының пайда болуының, 0-ден 9-ға дейінгі цифрмен таныстыру. «Қанша?», «Нешінші?» сұрақтарын ажырату, оларға дұрыс жауап беру.
	Қоршаған әлеммен таныстыру	Көлік құралдарының түрлерімен және ауада ұшатын қозғалыс құралдарымен таныстыру. Жаяу жүргіншілерге және жолаушыларға арналған қарапайым ережелермен таныстыру. Үй жануарлары төлдерін сыртқы келбетінің сипаттық ерекшеліктерімен таныстыру. Құстардың пайдасы туралы білу, оларға қамқорлық жасауға баулу.	Көлік құралдарының түрлерін, белгілі бір жұмыс түрін орындау үшін олардың жабдықталуын түсіну. Үй жануарлары төлдерінің сыртқы келбетінің сипаттық ерекшеліктерімен таныстыру. Үй жануарларына және олардың төлдеріне қамқор болуға тәрбиелеу. Әртүрлі мамандықтар, балабақша қызметкерлерінің еңбегі туралы түсініктерін кеңейту. Құстардың пайдасы туралы білу, оларға қамқорлық жасауға баулу.	Арнайы көлік құралдарының түрлерін, белгілі бір жұмыс түрін орындау үшін олардың жабдықталуын түсіну. Үй жануарлары төлдерінің сыртқы келбетінің сипаттық ерекшеліктерімен, мінез-құлықтарымен, тіршілік әрекетімен таныстыру. Үй жануарларына және олардың төлдеріне қамқор болуға тәрбиелеу. Әртүрлі мамандықтар, балабақша қызметкерлерінің еңбегі туралы түсініктерін кеңейту, еңбектің мазмұны, сипаты және нәтижесінің маңызын, түсіну және бағалау. Бақылау арқылы төрт түліктің пайдасын білу, оларды күтіп баптау, жылдың әр мезгілінде олардың сыртқы түрі мен тіршілік ету ерекшеліктерін сипаттау, құстардың пайдасы туралы

				білу, оларға қамқорлық жасау.
Математика негіздері	Геометриялық денелер мен фигуралар туралы білімдерін бекіту; айналадағы заттардың геометриялық пішінін ажырата білу дағдыларын дамыту.	Балаларға негізгі түстерді топтастыруға үйрету: қызыл, сары, көк, жасыл. Түстердің атын білуге машықтандыру Түстер туралы ұғымын бекіту, ой-қиялын дамыту. Сенсорлық ойлау қабілетін дамыту.	Балаларға түстерді топтастыруға үйрету: қызыл, сары, көк, жасыл, қызғылт, күлгін. Түстердің атын білуге машықтандыру Түстер туралы ұғымын бекіту, ой-түйсігін, қиялын дамыту. Сенсорлық ойлау қабілетін дамыту.	
Қоршаған әлеммен таныстыру	Аналары мен апа, әжелеріне сүйіспеншілігін арттыру. Ұлттық киім түрлерімен таныстыру. Сөздік қорын молайту, ойлау, есте сақтау қабілеттерін дамыту. Көктемгі табиғат құбылыстары жайлы түсініктерін молайту, ұсақ моториканы дамыту. Қабылдау, ойлау, сөйлеу, есте сақтау процестерін дамыту. Зейінін тұрақтандыру.	Аналары мен апа, әжелеріне сүйіспеншілігін арттыру. Мерекені өткізуге дайындыққа қатысу ниетін тәрбиелеу. Ұлттық киім түрлерімен таныстыру. Сөздік қорын молайту, ойлау, есте сақтау қабілеттерін дамыту. Ұқыптылыққа тәрбиелеу. Ою-өрнектермен таныстыру. Көктемгі табиғат құбылыстары жайлы түсініктерін молайту, ұсақ моториканы дамыту. Қабылдау, ойлау, сөйлеу, есте сақтау процестерін дамыту. Зейінін тұрақтандыру.	Аналар мерекесі туралы әңгімелеуді үйрету. Аналары мен апа, әжелеріне сүйіспеншілігін арттыру. Мерекені өткізуге дайындыққа қатысу ниетін тәрбиелеу. Ұлттық киім түрлерімен таныстыру. Олардың өзіндік ерекшеліктерімен таныстыра отырып, қазіргі киім түрлерімен салыстыра білуге үйрету. Сөздік қорын молайту, ойлау, есте сақтау қабілеттерін дамыту. Ұқыптылыққа тәрбиелеу. Ұлттық киім киген қуыршақтар, суреттер. Ұлттық киім үлгілері бейнеленген суреттерді қарау. Ою-өрнектермен таныстыру. Көктемгі табиғат құбылыстары жайлы түсініктерін молайту, ұсақ моториканы дамыту. Қабылдау, ойлау, сөйлеу, есте сақтау процестерін дамыту. Зейінін тұрақтандыру.	
Математика негіздері	Екі затты өлшемі бойынша (ұзын-қысқа, биік-аласа) салыстыру. Өлшемдерді қарама-қарсы және бірдей заттарды салыстыру,	Екі затты өлшемі бойынша (ұзын-қысқа, биік-аласа, артық-кем) салыстыру. Өлшемдерді қарама-қарсы және бірдей заттарды салыстыру,	Екі затты өлшемі бойынша (ұзын-қысқа, биік-аласа, артық-кем) салыстыру. Өлшемдерді қарама-қарсы және бірдей заттарды салыстыру, заттарды шаманың	

		заттарды салыстыруда шаманың берілген белгісі бойынша (ұзындығы,ені,биіктігі) бір затты екінші затпен беттестіру және жанына қою тәсілдері арқылы салыстыру.	заттарды салыстыруда шаманың берілген белгісі бойынша (ұзындығы,ені,биіктігі) бір затты екінші затпен беттестіру және жанына қою тәсілдері арқылы салыстыру.	берілген белгісі бойынша (ұзындығы,ені,биіктігі) бір затты екінші затпен беттестіру және жанына қою тәсілдері арқылы салыстыру.
Қоршаған әлеммен таныстыру	Балалардың ой-өрісін кеңейту.Балаларды бір-бірін сыйлауға, тыңдауға үйрету,бір-біріне жаны ашып көмектесуге бойына жақсы қасиеттерді сіңіруге көмектесу. Балалардың арасында жағымды қарым-қатынас орнату, бір-бірін сыйлауға, адал дос болуға үйрету.	Балалардың ой-өрісін кеңейту.Балаларды бір-бірін сыйлауға, тыңдауға үйрету,бір-біріне жаны ашып көмектесуге бойына жақсы қасиеттерді сіңіруге көмектесу. Бірлесе жұмыс жасай алуға үйрету. Балалардың арасында жағымды қарым-қатынас орнату, бір-бірін сыйлауға, адал дос болуға және қоршаған ортамен дос болуға үйрету.	Балалардың ой-өрісін кеңейту.Балаларды бір-бірін сыйлауға, тыңдауға үйрету,бір-біріне жаны ашып көмектесуге бойына жақсы қасиеттерді сіңіруге көмектесу. Бірлесе жұмыс жасай алуға үйрету. Балалардың арасында жағымды қарым-қатынас орнату, бір-бірін сыйлауға, адал дос болуға және қоршаған ортамен дос болуға үйрету. Ұжыммен еңбек етуге тәрбиелеу.	Балалардың ой-өрісін кеңейту.Балаларды бір-бірін сыйлауға, тыңдауға үйрету,бір-біріне жаны ашып көмектесуге бойына жақсы қасиеттерді сіңіруге көмектесу. Бірлесе жұмыс жасай алуға үйрету. Балалардың арасында жағымды қарым-қатынас орнату, бір-бірін сыйлауға, адал дос болуға және қоршаған ортамен дос болуға үйрету. Ұжыммен еңбек етуге тәрбиелеу.
Математика негіздері	Заттар мен құралдарды қолдану дағдыларын қалыптастыру,ауызша нұсқау мен үлгіге сүйене отырып, тапсырмаларды орындауды, қимылдардың үйлесімділігін, қолдың ұсақ бұлшық еттерін , «көз бен қолдың» сенсомоторлық кеңістік үйлесімділігін дамыту.	Заттар мен құралдарды қолдану дағдыларын қалып-тастыру,ауызша нұсқау мен үлгіге сүйене отырып, тапсырмаларды орындауды, қимылдардың үйлесімділігін, қолдың ұсақ бұлшық еттерін , «көз бен қолдың» сенсомоторлық кеңістік үйлесімділігін дамыту.	Заттар мен құралдарды қолдану дағдыларын қалыптастыру,ауызша нұсқау мен үлгіге сүйене отырып, тапсырмаларды орындауды, қимыл-дардың үйлесімділігін, қолдың ұсақ бұлшық еттерін , «көз бен қолдың» сенсомоторлық кеңістік үйлесімділігін дамыту. Заттарды түсі, көлемі, пішіні бойынша өз бетінше зерттеу және салыстыруға мүмкіндік беру.	Заттар мен құралдарды қолдану дағдыларын қалыптастыру,ауызша нұсқау мен үлгіге сүйене отырып, тапсырмаларды орындауды, қимыл-дардың үйлесімділігін, қолдың ұсақ бұлшық еттерін , «көз бен қолдың» сенсомоторлық кеңістік үйлесімділігін дамыту. Заттарды түсі, көлемі, пішіні бойынша өз бетінше зерттеу және салыстыруға мүмкіндік беру.
Қоршаған әлеммен таныстыру	Қарапайым еңбек дағдыла-рына, еңбек сүйгіштікке, еңбек адамдарына құрмет сезімдерін тәрбиелеу. Еңбек пен шығармашылықтың әртүрлі түрлеріне қызығушы-лықтарын қалыптастыруды; тұрмыста, қоғамда және	Қарапайым еңбек дағдылары-на, еңбек сүйгіштікке, еңбек адамдарына құрмет сезімдерін тәрбиелеу. Еңбек пен шығармашылықтың әртүрлі түрлеріне қызығушылықтарын қалыптастыруды; тұрмыста, қоғамда және	Қарапайым еңбек дағдыларына, еңбек сүйгіштікке, еңбек адамдарына құрмет сезімдерін тәрбиелеуге, адамның қолымен жасалғанның барлығына ұқыпты қарауға; балалардың сөйлеуін, зейінін, қиялын дамыту. Еңбек пен шығармашы-лықтың әртүрлі	Қарапайым еңбек дағдыларына, еңбек сүйгіштікке, еңбек адамдарына құрмет сезімдерін тәрбиелеуге, адамның қолымен жасалғанның барлығына ұқыпты қарауға; балалардың сөйлеуін, зейінін, қиялын дамыту. Еңбек пен шығармашы-лықтың әртүрлі

		табиғатта қауіпсіз мінез-құлық негіздерін тәрбиелеу.	табиғатта қауіпсіз мінез-құлық негіздерін тәрбиелеу.	түрлеріне қызығушылықтарын қалыптастыруды; тұрмыста, қоғамда және табиғатта қауіпсіз мінез-құлық негіздерін тәрбиелеу.
	Математика негіздері	Балаларды жыл мезгілдері және айларымен таныстыру. 1-ден 3-ке дейінгі сандар қатары туралы алған білімдерін бекіту.	Балаларда түстер туралы түсініктерін қалыптастыру. Оларды салыстырып, сәйкестендіруге үйрету. Ойлау қабілетін дамыту. Балалардың есте сақтауын, заттарды орналастыра отырып, қол мен көз үйлесімділігін дамыту. Түсті таба білуге жаттықтыру. Заттарды орналастыра отырып, қол қимылдарын дамыту.	Цифрды заттың санымен сәйкестендіруді үйрету, кеңістіктегі қарым-қатынастар туралы (сол жақта, оң жақта, жоғарыда, төменде) түсінік қалыптастыру, әртүрлі арақашықтықта орналасқан екі топтағы заттарды салыстыруға үйрету, балаларға 5 заттың сәйкестігін анықтауды және заттарды бес-бестен бір топқа біріктіруді үйрету.

Тіл дамыту

<i>Тақырыбы</i>	<i>Сөзұйқастар</i>	<i>Саусаққа арналған жаттығу</i>	<i>Өлең жолдарын қайталау</i>	<i>Баламен тақырып бойынша әңгімелесу,</i>
«Менің балабақшам»	Ша-ша-ша біздің балабақша Ші-ші-ші оқытады тәрбиеші Шы-шы-шы тамақ пісірді аспазшы Ша-ша-ша балабақша тамаша	Сақина, сақина Мен жасаймын алқа.	Бала, бала баламыз, Бақшамызға барамыз. Күні бойы қызыққа Батамызда қаламыз.	Балалар таңертен ерте тұрып ата-анасымен балабақшаға келеді. Біздің балабақшамыздың аты «Ертөстік», ал топтың аты «Аққу». Тобымыз 2 қабатта орналасқан. Топтың іші жарық, кең, үлкен, көңілді. Балабақшада апайлар сурет салуға, өлең айтуға үйретеді, балалар ойнайды, жаттығулар жасайды, тамақтанады, ұйықтайды.

«Менің достарым»	Ос-ос-ос көмектеседі дос Ос-ос-ос бірге ойнайды дос Ос-ос-ос қорғайды дос Ос-ос-ос бірге жүреді дос	Жазықта тұр жалғыз үй, Есігі берік жабылған. Достар келсе қуанып, Айқара есігі ашылған.	Достар бірге жүреміз, Бірге ойнаймыз, жүреміз. Бірге балық аулаймыз, Міне, біздер қандаймыз.	Екі немесе бірнеше бала бір-бірімен ойнаса, көмектесе, ойыншықтарымен бөліссе олар бір-бірімен дос. Достар бір-бірін ренжітпейді, өтірік айтпайды. Ал досын ренжітсе, екінші дос қорғайды.
«Ойыншықтар»	Оп-оп-оп секірді доп Оп-оп-оп домалады доп Оп-оп-оп ойнадым доп Оп-оп-оп менікі доп	Уф – деп үрледім, Үлкен шар жасадым	Топ, топ домалақ, Қайда кетті домалап. Бір, екі деп, екі ұрдым Шатырға сен секірдің	Доп, машина, пирамида, қуыршақ барлығын бір сөзбен ойыншықтар деп айтамыз. Ойыншықтармен балалар ойнайды. Ойнағаннан кейін орнына жинап қою керек. Ойыншықтарды сындырмай ұқыпты ұстау керек.
«Жиһаздар»	Ық-ық-ық – қатты орындық Ан-ан-ан жұмсақ диван Ел-ел-ел – домалақ үстел Аф-аф-аф биік шкаф	Арқасы бар орындық Орындыққа отырдық. Оған қарап таңқалдық, Бір-бірімізге қарадық.	Үй салған соң әрлеп, Қойғаның жөн сәндеп Әр бөлмеге лайық Жиһаз тұрса	Үстел – жиһазға жатады. Оны ағаштан жасайды, аяқтарын шуруппен бекітеді. Үстел әр түрлі көлемде болады: биік, аласа, кішкентай, үлкен, домалақ, төртбұрыш, ұзын, қысқа, жіңішке, жуан. Үстел үстіне тамақтар қойып адамдар тамақтанады, немесе, сабақ оқиды, сурет салады.
«Менің отбасым» Сурет	Та-та-та – сақалы бар ата Ке-ке-ке – қамқоршы әке	Бас бармағым – атам, Балан үйрек – әжем,	«Менің әжем» Шашымды өріп тараған,	Ата, әже, ана, әке, аға, әпке бәрін бір сөзбен отбасы деп атайды.

	Же-же-же – мейірімді әже На-на-на – қуанды ана	Орған терек – әкем, Шылдыр шүмек – анам, Кішкентай бөбек – тентек мен.	Қабағыма қараған. Үлкен, кіші демейді, Сыйлайды оны бар адам.	Отбасында бәрі тату-тәтті болады. Бір-біріне көмектеседі. Үлкендерді тыңдайды, өзінен кішілерге көмектеседі.
«Әсемділік пен әдептілік»	Ын-ын-ын ақылды баламын Ын-ын-ын әдепті боламын Ын-ын-ын үлкенді тыңдаймын Мін-мін-мін әсемдікті сүйемін	Мен аула тазалаймын, Сыпырғыны аламын, Ауланы сыпырамын, Аулу тазарады, Аула жаңарады	Жабырқауды білмейміз, Жалқаулықты сүйеміз. Біз ақылды баламыз Үлкен-кішіні сыйлаймыз. Жалқау болса жатады, Үйқыға ұзақ батады. Верігеді, күлмейді, Сергуді де білмейді.	«Алтын ақыл» -Жасы кішілер үлкендерге орын береді. -Жасы кішілер ізетпен бірінші сәлем береді. -Егер байқамай біреуді қағып кетсең немесе ренжітіп алсаң, сол жерде кешірім сұрау керек -Ас үстінде көп сөйлемеген дұрыс. -Ас алдында қолыңды жууды ұмытпа. -Нанды үгітпе, қадірле, қабығымен бәрін же, оны тек қолымен ал.
«Тұрмыстық техника, үйдегі қауіпсіздік» Жапсыру «Микротолқынды пеш»	Ік-ік-ік – киім үтіктейтін үтік Ыш-ыш-ыш – суық тоңазытқыш ыш-ыш-ыш – шаң сорды шаңсорғыш он-он-он – шырылдады телефон	Пароход тәрізді, Әрі-бері жүремін Әжімді тегістеп, Пысылдап кетемін.	«Теледидар» мен Кино мен концертті, Жаналық пен футболды, Үйде жүріп бір өзім, Теледидардан көремін	Үтік, микротолқынды пеш, тоңазытқыш, миксер-бәрін бір сөзбен тұрмыстық техника деп атайды. Олар тек электр тоқ арқылы жұмыс істейді. Тұрмыстық техниканы үйде ғана пайдаланады және адамдарға өте қажет.
«Нан қайдан келеді?»	Ай-ай-ай сары бидай Ұн-ұн-ұн аппақ ұн Ан-ан-ан тәтті нан Аш-аш-аш домалақ тоқаш	Ұнды біз илейміз, Үстіне тұз себеміз. Сосын су құямыз, Жұмсақ қамыр жасаймыз.	«Ақ бидай» Нан атасы – бидаймын, Елге астық сыйлаймын.	Көктем мезгілінде адамдар жер жырттып, егін егеді. Жаз бойы оны күтіп қадағалайды. Күз

		Домалақып жаямыз, Тәтті нан жасаймыз.	Дәнім толып піскенде, Қауызыма сыймаймын.	мезгілінде бидайдың сабақтарын комбайын-мен жинап алады. Жинаған астықты қамбаға апарып, диірменмен тартады. Сол тартқан бидайдайдан ұн жасайды. Ұнды қапқа салып наубайханаға апарады. Ал наубайханашылар одан тәтті тоқашпен анан жасайды. Осындай үлкен еңбекпен келген нанды ас атасы дейді
«Дене мүшелері» «Суретшінені салуды ұмытып кетті»	Өз-өз-өз көреді көз Ақ-ақ-ақ естиді құлақ Ол-ол-ол шеберлі қол Яқ-яқ-яқ жүреді аяқ	Бір, екі, үш, Біз жинаймыз күш. Терезені ашамыз, Таза ауа жұтамыз.	<i>Тазалықтың досы</i> Сылдырлайды мөлдір су, Мөлдір суға қолың жу, Жуынсаң сен әрдайым, Аппақ бетің, маңдайың. Тазалықтың досы – Су деген осы	Аяқ, қол, бас, көз, иық – бәрін бір сөзбен айтқанда адамның дене мүшелері болып саналады. Әр дене мүше өзінің қызметін атқарады (көз көреді, құлақ естейді т.б.). Дәніміз сау болу үшін үнемі жаттығулар жасап, дұрыс тамақтанып және денемізді таза ұстап жууынып жүру керекпіз
«Дұрыс тамақтану. Тағамдар»	Ан-ан ан-ас атасы нан Үт-үт-үт аппақ сүт Ай-ай –ай сары май Ай-ай-ай ыстық шай	Бірі қазан сапырды, Екіншісі қонақ шақырды. Үшіншісі сүртті табақты, Төртіншісі ішті тамақты.	Асты шашпай іш, алақ жұлақ етпей іш, Алып жәймен алдына, Үгітпей же нанды да. Келген асты алдына, Тауысып же, қалдырма.	«Алтын ереже» талқылау -Ас үстінде көп сөйлемеген дұрыс. -Ас алдында қолыңды жууды ұмытпа. -Тамақты тауысып іш.

				-Асты тек өзіңнің алдынан же. -Тамақ жеген соң беті қолыңды жу
«Дәруменде р. Жемістер мен көкөністер» «Ғажайып бау бақша»	ма-ма-ма – тәтті алма із-із-із – қатты сәбіз он-он-он – қышқыл лимон ан-ан-ан – сары банан	Сәбізді алып тазалаймыз, Үккішпен майдалаймыз. Тұзды оған қосамыз. Салат біз жасаймыз	«Жүзім» Үзіп едім жүзімді, Жүзі бірден үзілді. Жүзінде жеп қойдым, Өзім әбден тойдым.	Сәбіз, қияр, қызанақ, картоп бәрін бір сөзбен көкөністер деп атайды. Ал алма, лимон, алмұрт, банан бәрін бір сөзбен жемістер деп атайды. Жемістер мен көкөністер күз мезгілінде бау-бақшаларда піседі. Жемістер ағашта, ал көкөністер жерде өседі. Жемістер мен көкөністер адамға өте пайдалы.
«Ыдыстар»	Ақ-ақ-ақ өткір пышақ Ек-ек-ек ыстық шәйнек Ық-ық-ық кішкентай қасық Ақ-ақ-ақ жалпақ табақ	Кесеге шай құйдым, Қасықпен тамақ жедім. Пышақпен нан турадым, Ыдысты өзім жудым.	«Өткір пышақ» Пышақпенен абайлап, Тіл табады біздің қол. Тіршілікте, еңбекте Таптырмайтын құрал ол.	Шәйнек, қазан, кесе, қасық, пышақ – бір сөзбен ыдыстар деп атайды. Олар ас бөлмесінде тұрады. Ыдыстар шыныдан, темірден кәушіктен жасалынады. Ыдысты қажетіне қарай падаланамыз (кесеге шай құямыз, қазанға тамақ пісіреміз, пышақпен кесеміз т.б.). Ыдысты ұқыпты, таза ұстау керек.
«Туған өлкем» Сурет «Менің туым»	Кем-кем-кем туған өлкем Ер-ер-ер туған дер Ан-ан-ан туған Отан Нам-нам-нам туған ата-анам	Бұл үлкен үйде, Тұрамыз біз бірге. Бұл үлкен үйде Достық пен кереге	«Отан» Отанды-жас кәріміз, Туған жер деп сүйеміз, Өйткені онда бәріміз	Өзінің туып өскен жерін Отан деп атайды. Отан өзінің табиғатымен көрікті болады. Туған өлкемізде

			Туып, өмір сүреміз.	өзіміздің ата-бабамыз мекендеген. Елін, жерін қорғаған батырлар болған. Туған өлкеңді қайда барсаңда сағынып тұрасың.
«Астана – Отанымыздың жүрегі»	на-на-на – елордасы Астана ла-ла-ла – көрікті қала ан-ан-ан - қызықты думан, ек-ек-ек - биік бәйтерек	Екі қолды жазайық, қанатымызды қағайық. Оңға, солға тербеліп. Елімізді шарлайық	Астана – арман қала, Астана – әсем қала. Тұрады ол жап-жас болып Мен үлкен болғанда да.	Біз елордасы баста қала Астанада тұрамыз. Ол Қазақстан елінің бас қаласы. Астанада өте көп әдемі ғимараттары, қыдырып демалатын саябақтар. Қаламызға сырттан көп қонақтар келіп тамашалайды. Біз қаламызды таза ұстау керекпіз.
«Ертегі елінде»	Ыз-ыз-ыз Мақта қыз Ық-ық-ық сүтті төккен мысық Ық-ық-ық жұмыртқа берген тауық	«Қуырмаш» Қуыр-қуыр-қуырмаш Балапанға бидай шаш. Мынау тұрған бас бармақ, Мынау балаң үйрек. Мынау ортан терек, Мынау кішкентай бөбек Ол-мен. (әр саусақтарды бүгу)		
«Келді міне, Жаңа жыл»	ыл-ыл-ыл келді жаңа жыл та-та-та ақ сақалды Аяз ата ар-ар-ар аппақ ақшақар ша-ша-ша жасыл шырша	Қасқыр келсе, Қақпаны мықтап жап. Әжең келсе, Қақпаны аш.	«Жаңа жыл!» Безендіріп шыршаны, Жыл қуантты баршаны. Той мереке басталды, Аяз ата оны басқарды.	Қыс мезгілі келді. Далаға көп қар жауды. Балалар жылы киініп алды, аулада ойнады. Олар қардан аққала жасады. Балалар қыс мезгілінде Жаңа жыл мерекесін тосады. Себебі

				Аяз Ата келіп бүлдіршіндерге сыйлық береді. Ал үлкендер пыршаны әдемі ойыншықтармен безендіріп Жаңа жылды тосады.
«Табиғат аясы» »	Ай-ай-ай аспандағы ай Үн-үн-үн шуақты күн Ас-ас-ас қатты тас Ау-ау-ау биік тау Өп-өп-өп жасыл шөп	Күн оянады, Жел соғады. Бұлт түнереді, Жаңбыр жауады, Кеш батады.	«Табиғат аясы» Күн күлді, жылынды, Таулар да жуынды. Өзендер тасыды, Ағаштар түледі.	Айналамызға көз жіберсек, алуан түсті бояуға малынған сұлу көріністі байқаймыз. Ол суреттің ішінен ағаш та, шөп те, орман да, су да, гүл де, өзен-көл де, тау мен тас та кіреді. Бұлардың бәрін бір сөзбен табиғат деп атайды. Табиғатты ластамау керек, себебі адам мен табиғат бір- бірімен өте тығыз байланысты.
«Жабайы жануарлар» Сурет «Үлпілдек қоян»	ю-ю-ю – қорбандаған аю ян-ян-ян – қорқақ қоян ін-ін-ін – кішкентай тиін ыр-ыр-ыр – ырылдаған қасқыр кі-кі-кі – қу түлкі	Қоян, ноян, Келе жатыр қасқыр. Қоян, ноян, Қасқырдан құтқарыл	«Тиін» Мен тиінмін, тиінмін, Қысқа жылы киіндім. Қоймам толы жаңғаққа Іші жылы үйімнің.	Қасқыр – жабайы жануар. Ол орманда өмір сүреді. Қасқыр иттен үлкен, түсі сұр, тісі аксиган болады. Олар топталып қойларға, еліктерге шабуыл жасайды, ал жалғыз болғанда кішкентай аңдар аулайды. Қасқырдың мінезі ауыр, қатал болады.
«Құстар – біздің досымыз»	Ай-ай-ай кішкентай торғай Ға-ға-ға қара қарға Шін-шін-шін ұшты көгершін	Құстар, құстар Көп ұшты. Тынығып алып Қайта ұшты. Құс қанаттары самғайды,	«Торғай» жаттау Торғай, торғай торғайсың, Жақын неге қонбайсың.	Торғай – қыс мезгілінде жылы жаққа ұшпай қыстап қалады. Оның екі қанаты, аяғы, көзі,

	Ан-ан-ан ала сауысқан	Қалықтап аспанды шарлайды.	Жем шашайын тойып ал, Сонда аязда тоңбайсың.	тұмсығы бар. Ал денесі қауырсынмен жамылған. Ол ұшқанды, секіргенді ұнатады. Адамдар торғайларға тоңып қалмасын деп ұя, жемсауыт жасап береді және бидай, нан береді. Торғайлар адамдардың досы, өйткені олар ағаштарды қорғайды.
«Ғажайып қыс мезгілі»	Ыс-ыс-ыс келді қыс Яз-яз-яз суық аяз Ар-ар-ар аппақ қар Ла-ла-ла жасадым аққала	Ұлпа қар жауады, Үйліп жатады, Ұстай қалсаң, Жоқ болып қалады.	«Қыс» Далада қар борайды, Ақ мамыққа орайды. Мұз болып катады, Жып-жылтыр жатады	Қыс мезгілі келді. Далаға қар жауды. Айналаның бәрі аппақ болды. Ағаштардың бұтақтарын қырау басты. Күн суытты. Балалар жылы киініп, далада ойнап жүр. Олар қардан аққала жасайды. Қыс мезгілі керікті.
«Үй құстары»	Еш-еш-еш әдемі этеш Ек-ек-ек жүзиді үйрек Аз-аз-аз ұзын мойынды қаз Ан-ан-ан сары балапан	«Балапан» Сары үлкен балапан, Бейне бір алақан. Енеге ереді. Көгалды шоқып кеп, Дән іздеп, тереді.	«Тауық не деп қытқыттайды» Орман жақтан шықтық, қыт-қыт Біреулер жүр тық-тық, қыт-қыт, Түлкі екен деп ұқтық, қыт-қыт Үйге қарай зыттық қыт-қыт.	Әтеш – ол үй құсы, үйрек пен қаз сияқты жүзу білмейді. Оның басында қызыл айдары болады. Әтештің құйрығы жоғары көтерілген, ал үйрек пен қаздың құйрығы төменде болады. Әтештің жүні қауырсыннан тұрады. Ол жаңбырдың астында қалса жылдам су болады. Әтештің қанаты болса алысқа ұшып

				кетпейді. Оның еті адамдарға пайдалы, ал жүнінен жастық жасайды.
«Көліктер»	ақ-ақ-ақ ұшты ұшақ ан-ан-ан зымырайды зымыран ай-ай-ай асыққан трамвай ан-ан-ан биік кран	Қайық, қайық Судағы балық Жағада тұратын Атама барайық	«Тікұшақ» Боранда да, желде де, Ұшудан қорықпайды. Кез келген жерге де, Тік ұшақ қонады	Автобус-жол көлігіне жатады. Ол металдан жасалған. Автобустың рөлі, кабинасы, салоны, фарасы, моторы дөңгелегі болады. Рөлде жүргізуші отырады. Автобустың белгілі маршруты болады. Жолдағы аялдамаларға тоқтайды. Онда адамдар автобуска кіреді, немесе шығады. Автобустың адамдар жұмысқа, мектепке барады.
«Үй жануарлары»	ой-ой-ой жайылды қой ыр-ыр-ыр сүт берді сиыр ат-ат-ат шапты ат кі-кі-кі сақалы бар ешкі ие-ие-ие қос өркешті түйе	Қызыл, сары, көк моншақ Мен жасаймын көп моншақ	«Үй жануарлары» Түйе – малдың үлкені, Жылқы – малдың үркегі, Сиыр – малдың сүттісі. Қой – малдың құттысы.	Сиыр, ешкі, түйе, қой бәрін бір сөзбен үй жануарлары деп атайды. Үй жануарлары адамдарға өте пайдалы. Олар бізге сүтін, етін, жүнін береді. Үй жануарларын адамдар күтеді. Оларға суын, шөбін береді, бағады.
«Мамандықтың бәрі жақсы»	Ші-ші-ші – көйлек тікті тігінші Шы-шы-шы – үй салды құрлысшы Ші-ші-ші – ән салды әнші Шы-шы-шы – жемістер сатты сатушы Ші-ші-ші – би биледі биші	Оң көзімізді қысайық, Сол көзімізді қысайық. Толық болып, жүдейік, Ашуланып, күлейік. Шаттанып біз жүрейік.	«Құрлысшы» Қолға күрек аламын, Саздан сарай саламын. Астанадан аумайтын Әсем қала саламын.	Тігінші – шеберханада жұмыс істейді. Жұмыс істеу үшін оған қайшы, іс машина, ине, жіп, мата керек. Тігінші адамдарға әдемі киімдер, көйлектер тігеді. Олар өте өнерлі,

				шебер болып келеді. Біз олардың еңбектерін құрметтейміз.
«Еліміздің салттары мен дәстүрлері»	Ол-ол-ол әдемі камзол Ма-ма-ма аяққа кидім саптама Ік-ік-ік қалың бөрік Ан-ан-ан ұзын шапан	Сақина, сақина, Жасап алдым алқа .	«Малақай» жаттау Алақай-ау, алақай, Киіп алдым малақай. Қызыл жіптен тоқылған, Өрнектері жасылдан. Ұнатамын мен оны, Тастамаймын басымнан	Кимешек, шапан, бөрік, ішік бәрін бір сөзбен ұлттық киімдер дейді. Ұлттық киімдерді ою өрнектермен әшекейлейді. Адамдар ұлттық киімдерді Наурыз мерекесінде киіп шығып көшелерді, үйлерді аралап тойлайды.
«Аналар мерекесі!»	На-на-на ең мейірімді ана Ке-ке-ке келді мереке Ық-ық-ық жасадым сыйлық Үл-үл-үл сыйладым гүл	Күннің көзі оянды, Күн нұрын гүлге шашты, Гүл жайқалып ашылды. Кеш келді, Күн батты, Гүл ұйқыға оранды.	«Әже» Әже деген көп шығар, Әжемдей адам жоқ шығар. Мейірімді бұл кісі, Қандай ғажап күлкісі.	Көктем мезгілі келді. Көктемнің ең алғашқы мерекесі ол әже мен аналардың мерекесі. Бұл күні бүкіл әлем әжелерін, аналарын құттықтайды, жылы сөздер айтады, тосын сый сыйлайды. Себебі ана мен әжедей мейірімді жан жоқ. Әже мен ананың тыңдап, оларды сыйлауымыз керек
«Шуақты көктем»	Кем-кем-кем шуақты көктем Үн-үн-үн жылынды күн Аш-аш-аш бүршік жарды ағаш Шек-шек-шек шықты бәйшешек	Күнде күн ашылады, Түнде күн тығылады.	«Көктем» Қар еріп даланың Арықтардан су ақты. Ақ жүзіндей ананың Күндер келді шуақты.	Көктем мезгілі келгенде күн жылынады, күн ұзарып, түн қысқарады. Қар еріп, сайлардан ағады. Ағаштардан бүршік атып, жер көгереді. Жануарлар, жәндіктер ояна бастайды. Құстар жылы жақтан

				ұшып келеді.Адамдар жер жыртып, талдар отырғызады, көкөністер егеді.
«Ғарышқа саяхат»	ан-ан-ан – көк аспан ыз-ыз-ыз – жарқыраған жұлдыз үн-үн-үн – күн мен түн ан-ан-ан – зымырайды зымыран	Күн күлді, жылынды, Ғаулар жуынды. Ағаштар түледі, Көкте күн күледі.	«Ғарышкер боламын» Көкке ұшамын, Ұшқыш болар боламын. Соңынан ерем Ер ғарышкер ағаның	Ғарышта өзінің денелері бар – ай, күн, планеталар, метеориттер, жұлдыздар. Күн мен түн жалғыз, ал жұлдыздар басқа планеталар, метеориттер көп болады. Ғарыш өте алыс және бізге кішкентай болып көрінеді. Ғарышқа тек зымыранмен ғарышкерлер ұшып барады.
«Құрал-саймандар»	ға-ға-ға қағатын балға та-та-та шапты балта ра-ра-ра кесетін ара ек-ек-ек қазды күрек	Мен балғамен қағамын, қағамын, Мен балтамен шабамын, шабамын. Мен арамен кесемін, кесемін Шебер қолды боламын, боламын.	<i>«Балта»</i> Мен балтамын, балтамын, Еңбек күйін тартамын, Шебер қолдан түспеймін, Балта қызметін де істеймін.	Балға, балта– бір сөзбен айтқанда құрал-саймандар дейміз. Балға мен балтаның сабы ағаштан, ал басы темірден жасалынған. Балғамен шеге қағады, ал балтамен ағаш жарады. Бұл құрал-саймандармен тек үлкен адамдар жұмыс істейді.
«Достық күні»	Ла-ла-ла ақылды бала Ла-ла-ла ұқыпты бала Ла-ла-ла тәртіпті бала Ла-ла-ла көмекші бала	Күлімде, күн күлімде, Жер жасарып көгерсін. Кешегідей, бүгін де Қанат қақсып көгершін.	«Достар» Достар бірге жүреміз, бірге ойнаймыз,күлеміз . Бірге балық аулаймыз міне,біздер қандаймыз!	Дос бола білуде өзінше өнер. Досыңның қасында өзінді еркін сезініп, жанында бірге болу аса маңызды. Қуанышта бірге болып, әр істе бір-бірін қолдап жүру нағыз достықтың белгісі. Достықты

				ешқандай бағалы затпен алмастыра алмайсын. Бұл сезім өте құнды. Дос табу оңай, ол оны сақтап қалу қиын.
«Жәндіктер»	Ек-ек-ек ұшты көбелек Қа-қа-қа еңбекқор құмырсқа Ші-ші-ші тор тоқиды өрмекші Ке-ке-ке секіреді шегіртке	Көбелек-ау, көбелек, Әдемісін керемет. Гүлге келіп қонағой, Өзің де гүл бола ғой.	«Құмырсқа» Құмырсқа, құмырсқа Сен алысқа бар ма. Адасып қаласың, Жолыңан сен босқа.	Маса, шыбын, шегіртке, құмырсқа бір сөзбен айтқанда жәндіктер деп атайды. Олар көктемнің соңғы айында ұйқыдан оянады. Маса- қан сорғыш жәндік. Маса түнде ұшқанды ұнатады. Шыбын –көбінде кір, лас жерде ұшады. Оның аяқтарында бактерия болады. Сондықтан тамақтарға қондырмау керек. Құмырсқа – түсі қара, белі жіңішке болады. Оның күші өте көп болады.
«Гүлдер»	Ек-ек-ек- өсті бәйшешек Ақ-ақ-ақ -шықты түймедақ Ақ-ақ-ақ – әдемі қызғалдақ Ақ-ақ-ақ – ұшты бақ- бақ	Күннің көзі оянды, Күн нұрын гүлге шашты, Гүл жайқалып ашылды. Кеш келді, Күн батты, Гүл ұйқыға оранды.	«Гүлдер» Көркі болған бақшамның, Гүлді көрсем сүйіндім. Қызыл, аппақ гүлдерім, Күнменен мың құбылдым.	Көктем мезгілі ең бірінші шығатын гүл – бәйшешек. Бәйшешектің түсі ақ болады, басқа елдерде оны сүт гүлі деп те атайды. Бәйшешек кез келген жерде өсе береді. Қаншалықты нәзік гүл болсада ол суықтан қорықпайды, қыс мезгілінде қардың астында өсуі мүмкін. Бәйшешек қызыл кітапқа енген, ол деген әлемде оның

				түрі аз. Сондықтанда гүлді бағалау керек
--	--	--	--	---

Сөйлеу тілі кемістігі бар балалардың ата-аналарына арналған кеңес.

Баланың тілі мектепке дейінгі кезеңде қалыптасады. Бұл кезеңде ағзаның барлық бөліктері және жүйелері қарқынды дамып, баланың қалыпты дене және ой дамуына қажетті қозғалыстағы таным іскерлігі қалыптасады. Соңғы кезде балалар арасында сөйлеу тілінің бұзылуы жиі кездесетін құбылысқа айналып барады.

Сөйлеу тілі бұзылған баланың белсенді қозғалуына жетіспеушіліктер, соның ішінде саусақтың ұсақ моторикаларында ауытқушылықтар байқалады.

Мектепке дейінгі кезеңде қолдың ұсақ моторикасы мен қимыл-қозғалыстарын дамыту жұмыстары маңызды болып табылады. Адамның бас миындағы тілдің моторлы орталықтары жақын орналасқан. Сондықтан ұсақ қол моторикасын дамыта отырып, адамның ішкі ағзасына ықпал етеміз. Баланың сөйлеу тілін жетілдіруде саусақтарды жаттықтыра отырып бас миының жұмыс істеу қабілетіне күшті ықпал етеміз.

Балалардың тіл дамуы саусақтың қозғалуына байланысты, баланың жасына сай болу керек, баланың тіл дамуы жіңішке қол арқылы дамиды. Ұсақ моторикасы баланың дамуына, оқуына өте маңызды. Мектепке дейінгі мекемеде, жазу емес, жазуға дайындықтың маңызы зор. Қол моторикасын арттыруға арналған ойындар мен жаттығулар баланың тілінің дамуына да әсерін тигізеді. Тіл дамыту жұмысы қол арқылы жүру тиіс.

Саусақ жаттығулары қарапайымнан күрделіге қарай ойысады. Егер оларды жинақтасақ: қолға арналған гимнастика, саусақ гимнастикасы, саусақ ойындары мен жаттығулары, массаждар. Саусақ гимнастикасын күн сайын 3-5 минуттан жеке және топпен өткізуге болады. Егер бала қимылдарды өз бетімен орындауға қиналса, онда ол жаттығуды жеке сабаққа қалдырып, пысықтауға болады. Жаттығу нәтижесінде бала саусақ қимылдарын өз бетімен және жеңіл орындайды. Ойын қимылдары әрдайым қызықты да тартымды болуы шарт, баланы мезі қылмауы керек.

Баланың ақыл-ойын, танымдығын саусақтар арқылы дамытуға болатындығын біздің ата-бабаларымыз білген. Қазақтың фольклорында, салт-дәстүрінде бекер саусақ ойындарға көп көңіл бөлінбеген. Кең таралған «Қуыр-қуыр-қуырмаш» - деген санау өлеңі.

Саусақтарын шынықтыру арқылы баланың тек қимылын ғана арттырмай, оның ой қабілеттігін, қиял, ес процестерін де дамытуға болады. Оларды тақпақ, жаңылтпаш, жұмбақтармен бірге жүргізген жағдайда баланың қызығушылығы, сөйлеу процестері дамиды.

Саусақ ойындарын ойнатарда алдымен балаларға үй жануарлар қандай көмектесетіндігі, олар қай жерде тұратындығы туралы айтып беру керек. Содан кейін, үй жануарларды қол арқылы көрсетуге болады.

Кез келген тапсырманы оның қызығушылығын тудыратын ойын түрінде ұсынған дұрыс, және туындайтын жағымды эмоционалдық жағдай жұмыс жасау қабілетінің жақсаруына, психикалық тонусының жоғарулауына әсерін тигізеді. Қолдың ұсақ моторикасын дамытуға арналған әрбір сабақты қолдың білезігі мен саусақтарына өзіндік массаж жасаудың бөлшектерінен бастау керек.

Массаж пассивті гимнастиканың түрі болып табылады. Оның ықпалымен тері рецепторлары мен бұлшық еттерінде бас ми қыртысна жететін импульстер пайда болады.

Өзіндік массаж қолдың білезіктерін босату, сипалаумен басталып, аяқталады:

қол білезігінің сыртқы жағына өзіндік массаж.

алақанға өзіндік массаж.

қол саусақтарына өзіндік массаж.

Бір сабақта 5-6 жаттығу орындалуы қажет. Қолдың ұсақ моторикасын дамыту бойынша жаттығулардың барлық кешенің шартты түрде үш құрылымға бөлуге болады:

1. **Саусақтарға гимнастика.** Саусақтарға арналған ойындар – бұл саусақтардың көмегі арқылы қандай да бір ұйқастырылған тарихты, тақпақтарды, ертегілерді сахналау. Жаттығулар әртүрлі деңгейде жүргізілуі мүмкін: еліктеуі, сөздік нұсқауы бойынша.

2. **Әртүрлі заттарды пайдалану** арқылы қолдың білезіктері мен саусақтарына арналған жаттығулар ұсынылады:

Пирамида, мозаика, матрешка құрастыру.

Қағазға түйме, жіп, замок әртүрлі ұзындықта жапсыру жұмысы.

Тиындарды іріктеу.

Жарманы жинау.

Сірінкемен жұмыс.

Қағазбен жұмыс.

Бау байлау.

Жуан жіппен түйіншек жасау.

Құммен, сумен ойнау.

Саусағына жұқа сымды орау (жүзік немесе орам жасалады)

Бұрандалы шегені, гайканы бұрау.

Конструктор, кубиктер ойнау.

Ауада сурет салу.

Қолөнері.

Саусақтармен ойнау ата-аналарға балаларын қуантуға, сонымен қатар, сөйлеуі мен ұсақ моторикасын дамытуға мүмкіндік береді. Осындай ойынның нәтижесінде бала әртүрлі сенсорлық әсерлер алады. Мұндай ойындар балалармен, ересектермен мейірімді өзара қарым-қатынасты қалыптастырады.